

# Dobri obeti

Delovni ljudje bodo v javni razpravi proučili in presodili stanje samoupravnih odnosov skozi prizmo uveljavljanja nove ustave v svoji organizaciji združenega dela, krajevnih skupnosti in v samoupravnih interesnih skupnostih ter se zavzeli za najdoslednejše uveljavljanje odnosov, izhajajočih iz nove ustave, v svojem okolju. Hkrati pa bodo povedali svoja stališča, pripombe in predloge kar bo pripomoglo k temu, da bo zakon o združenem delu uresničil stoletna hotenja proletarcev, ki naj zaživi polnokrvno in resnično — upravljanja delavcev samih. Z neprikritim ponosom lahko ugotovljamo, da stopa naš delavski razred na najvišjo stopnico zgodovinskega razvoja v svetu — tisto, ko sam odloča o pogojih in načinu svojega dela in življenja.

Lahko pričakujemo popoln uspeh javne razprave o osnutku zakona o združenem delu — to nam je potrdil tudi pogovor z Miho Drakslerjem, predsednikom občinskega sveta zveze sindikatov Ljubljana Center, in s Silvo Komar, podpredsednico OS ki vodi komisijo za samoupravljanje pri svetu ZS (razširjena je s predstavnikih drugih družbenopolitičnih organizacij) skrbi za potek priprav in javne razprave same. Do srede maja so sindikati v Centru pripravili nad



deset posvetov in nekaj enodnevni seminarjev.

— Kdo so bili udeleženci?

— Posvetov so se udeležili predsedniki osnovnih organizacij sindikata, predsedniki konferenc OOS, sklicali smo vodje delegacij za zbor združenega dela, pripravili smo seminar za občinski aktiv predavateljev in za razlagalce zakona, ki prihajajo iz organizacij združenega dela. To je naša pomoč za njihovo enotno usmeritev. Podrobneje smo jim pojasnili tudi njihove konkretne naloge. V vsaki delovni organizaciji morajo izdelati analizo, kaj so storili doslej v samoupravnem organiziranju, to morajo primerjati z zakonom in mu že sedaj prilagoditi svojo organiziranost oziroma dati svoje pripombe na tiste dele osnutka zakona, za katere menijo, da bi jih bilo treba izboljšati, dopolniti.

**Priprave gredo h koncu**

— Polovica maja je mimo, koliko dela okrog priprav na javno razpravo ste doslej opravili?

— Priprave so v sklepni fazi s strani občine, ni pa tako v vseh delovnih organizacijah. Javno razpravo bodo imeli v

naši občini v šeststo sredinah, še vedno dobivamo prijave in predvidevamo, da jih bomo še nekaj časa dobivali, tako da bo treba pripraviti še en seminar. No, s temi zamudniki smo računali, tako da se zaradi njih priprave ne bodo prav nič podaljšale. Čemu zamudniki? Ugotovili smo, da imajo marsikje slabo urejeno razdeljevanje pošte. Pošiljke se zbirajo na nekem mestu in preden pridejo do članov kolektiva, katerim so namenjene, mine ponekod kar lep čas. Odziv na posvete lahko ocenimo za zelo dober, da, tokrat je celo boljši, kot smo ga ob drugih priložnostih navajeni. Lahko rečemo, da smo z navodili prišli prav v vsako delovno organizacijo. Omeniti pa velja, da imajo ponekod dvojni sposobne lastne kadre, ki so se z zakonom dovolj podrobno seznanili že drugod. Priprave so opravljene, od 17. maja do 30. junija pa potekajo javne razprave. Kjer še niso pripravili analize stanja v svoji delovni organizaciji, morajo to čimprej storiti saj je ta analiza pogoj za sklic javne razprave.

**Vsi delegati**

— Ali bi se kljub skrbnim pripravam lahko pripetilo, da nekatere vendarle ne bi bili dovolj seznanjeni?

— Ne. V priprave so vključeni tudi Zveza komunistov, Socialistična zveza in Zveza socialistične mladine. Prav tako so vsi zbori občinske skupščine sklenili, da se bodo v javno razpravo vključili vse delegacije in vsi delegati. Izhodišča in cilje javne razprave so jim podali predsedniki zborov. Tako je veliko več možnosti, da so nekateri seznanjeni z več strani, kot pa, da kdo sploh ne bi bil seznanjen. Ustanovili smo tudi občinski aktiv pri predsedstvu občinskega sveta zveze sindikatov Ljubljana Center za vsebinsko usmerjanje in vodenje javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v OZD, SIS in krajevnih skupnostih.



**Pripombe bo zbiral sekretar**

— Kdo bo zbiral pripombe?

— Pri občinskem svetu zveze sindikatov imamo komisijo za samoupravljanje, ki je razširjena s predstavnikih drugih družbenopolitičnih organizacij. Ta komisija ima svoj sekretariat, ki je njen operativni organ. Naloga sekretariata je tudi zbiranje vseh pripomb na osnutek zakona, ki bodo prišle iz TOZD, KS in SIS, in jih bo posredovala odboru sindikatov Slovenije za samoupravljanje pri RS ZSS. Nudili bomo po-

moč tudi med samo javno razpravo tam, kjer jo bodo potrebovali, na primer tako, da bomo poskrbeli za udeležbo člana aktivna na razpravi. Komisija je povezana tudi s koordinacijsko komisijo za spremljanje uresničevanja ustave pri OK ZKS Ljubljana Center in jo bo sproti obveščala o pripombah in predlogih, ki jih bo sama zbirala. To bo omogočilo, da bo lahko koordinacijska komisija posredovala pripombe in predloge komisiji pri centralnem komiteju ZKS.

**Tudi drugi v roku**

— Verjetno ste seznanjeni, kako so potekale priprave, ki so jih organizirale druge družbenopolitične organizacije?

— V krajevnih skupnostih so oblikovali odbore za vodenje javne razprave, tudi njihovi predsedniki so imeli seminar. Osnovne organizacije Zveze komunistov so seznanile svoje članke s programom nalog in jih pozvale, da se vključijo v razpravo vsak v svojem okolju. Zveza socialistične mladine je imela posvete s predstavnikih mladinskih organizacij. Tako lahko sklenemo, da so povsod imeli priprave v predvidenih rokih.

VLADIMIR JERMAN

**DOGOVORI** — glasilo občinske konference SZDL Ljubljana Center, Trdinova 4, P. P. 191 — Telefon: 312-634 in 315-784. — Izhaja štirinajstredno.

**IZDAJATELJSKI SVET:**

Vojko Novak (predsednik), Blaž Mateković, Viktor Damjan, Marjan Mayer, Franci Strle, Breda Pavlič, Lojze Cepuš, Borut Slokan, Tatjana Pust, Artur Boroje, Mišo Javornik, Vladimir Jerman in Ivan Hafner.

**UREJA UREDNIŠKI ODBOR:**

Zvone Kržišnik — glavni urednik, Mišo Javornik — odgovorni urednik, Slavko Drlje, Dragica Bošnjak, Artur Boroje, Matija Což, Bogdan Pogačnik, Milan Turel in Darinka Legat.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Tiska ČGP »Delo« TOZD Grafika, Likozarjeva 1

## Visoko število strokovnjakov

Nadaljevanje s 1. strani

**Delo komisije za samoupravne akte OZD**

Vsekakor je svoj pomemben delež, da so delavci v združenem delu v občini Center sprejeli samoupravno organiziranje združenega dela ter urejanje odnosov v združenem delu kot pravico in odgovornost, ter kot stalen proces ustavne preobrazbe združenega dela prispevala, razen drugih dejavnikov, tudi komisija za samoupravne akte OZD pri Skupščini občine Ljubljana Center, ki je skupaj z organizacijami združenega dela spremljala in ugotavljala ter nudila ustrezno pomoč OZD pri razreševanju nastajajočih problemov, dilem in nepravilnosti.

Komisija za samoupravne akte organizacij združenega dela Skupščine občine Ljubljana Center je bila ponovno ustanovljena s statutom občine kot stalno telo občinske skupščine maja meseca 1974. V novi mandatni sestavi je začela delati na sejah pod vodstvom mr. iur. Kreša Puhariča septembra istega leta in je do danes imela sedemnajst sej na katerih je obravnavala preko sto samoupravnih aktov organizacij združenega dela. Naloge komisije so opredeljene z odlokom o sestavi in nalogah komisij ter drugih stalnih delovnih teles Skupščine občine Ljubljana Center in njenih zborov, ki so:

— obravnava samoupravne sporazume o združevanju organizacij združenega dela, statute in druge samoupravne akte OZD

— predlaga občinski skupščini pripombe k tem aktom

— spremlja uresničevanje ustavnih določb v samoupravnih aktih OZD ter jim nudi ustrezno pomoč pri izdelavi teh aktov.

Veliko število pregledanih in obravnavanih samoupravnih aktov ter široko področje dela komisije in strokovne službe pri oddelku za splošne zadeve omogoča krajšo oceno nekaterih bistvenih vsebinskih pomanjkljivosti pregledanih samoupravnih aktov.

Večinoma so bili samoupravni akti, ki jih je obravnavala komisija, izdelani in sprejeti v letu 1973 ali v začetku 1974. Tako so OZD pristopile k usklajevanju svojih samoupravnih aktov z novo ustavo v začetku 1975, ko je tudi izvršni svet občinske skupščine poslal okroglično vsem organizacijam združenega dela v občini.

Ocena komisije v letnem poročilu, je da so v samoupravnih sporazumih o združevanju sicer zajeti osnovni elementi, katere delavci urejujejo s sporazumi, je pa kljub temu opaziti precej pomanjkljivosti in nepravilnosti v statusno-pravnih, samoupravnih kot tudi ekonomskih določilih sporazumov. Pomanjkljivosti se nanašajo predvsem na neopredeljenost poslovnega predmeta delovne organizacije in glavne dejavnosti TOZD, zastopanje delovne organizacije, načina delitev sredstev, organiziranost delovnih skupnosti skupnih služb itd.

Prav tako komisija ugotavlja, da so še vedno premalo natančno opredeljene pravice delavcev, da samo oni ugotavljajo in odločajo o delitvi ustvarjenega dohodka, poglavja o socialni in ekonomski varnosti delavcev ter solidarnosti in vzajemnosti.

Statuti delovnih organizacij, ki imajo v svojem sestavu temeljne organizacije združenega dela, preveč ponavljajo določila iz samoupravnega sporazuma o združevanju premo-

konkretno pa navajajo vsebinsko izvajanje letih.

Ko sta komisija in strokovna služba pregledovali in ocenjevali statute enovitih delovnih organizacij, sta kmalu prišli do ugotovitve, da so akti delani preveč šablonsko, tako, da le redko odražajo nekatere pomembnejše specifičnosti same delovne organizacije. Poleg tega je potrebno kritično oceniti dejstvo, da se v nekaterih statutih očitno izraža določena prilagojenost dotedanjemu obstoječemu stanju v sami organizaciji ter da je še vedno premalo prostora posvečeno določilom o delegatskem sistemu, samoupravni delavski kontroli, obveščanju in družbeni samozastititi.

Kljub naštetim pomanjkljivostim, ki se pojavljajo v samoupravnih aktih pa je zlasti v zadnjem času čutili vse več prizadevanja v samih delovnih organizacijah, ki se čisto obračajo za strokovno pomoč na občinsko strokovno službo pri oddelku za splošne zadeve, da navedene pomanjkljivosti v samoupravnih aktih odpravijo.

**Samoupravni akti — odraz samoupravne organiziranosti OZD**

Zelo zanimivo uvodno razpravo k poročilu o organiziranosti združenega dela v občini Ljubljana Center je na 8. skupni in 13. seji zborov skupščine podal član izvršnega sveta občinske skupščine Karel Trplan. V svojem izvajanju je poudaril, da so samoupravni akti vseh organizacij združenega dela temeljni dokumenti, s katerimi samoupravno normativno urejajo vse svoje odnose v združenem delu, kar ni le njihova pravica temveč tudi dolžnost. Zato bi bilo potrebno, da se v organizacijah združenega de-

la formirajo ustrezna delovna telesa oziroma aktivirajo ustrezni izvršilni samoupravni organi, katerih naloga je, da pregledajo in proučijo vse sprejete samoupravne akte ter pripravijo predloge in dopolnitve za njihovo spremembo.

Takšen pristop bo eno od zagotovil, da bo tudi normativno urejanje vseh odnosov v združenem delu proces in bodo samoupravni akti dejansko odražali in normativno urejali vse tisto, kar je v pristojnosti delavcev in organizacij združenega dela, ter tako ne bodo le zgolj formalni in splošni akti tudi po vsebini.

**Prva faza končana**

V nadaljevanju izvajanja je tov. Trplan orisal dosedanja prizadevanja ter ugotavlja, da smo institucionalno in organizacijsko pravno združeno delo v naši občini konstituirali in s tem ustvarili dobro osnovo za nadaljni proces še potrebne vsebinske preobrazbe združenega dela, samoupravnih in družbeno ekonomskih odnosov. Nadaljne delo bomo gradili na osnovi dosedanjih pozitivnih izkušenj tako v vsebinskem kot organizacijskem pogledu upoštevajoč tudi nekatere pomanjkljivosti na katere je potrebno opozoriti ter jih odpraviti.

Ena od najbistvenejših pomanjkljivosti se najbolj nazorno kaže v enovitih delovnih organizacijah, kjer so, čeprav vrsta pokazateljev govori drugače, ugotovili, da nimajo pogojev, da bi delavci v delih delovne organizacije organizirali temeljne organizacije združenega dela in nato s samoupravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev konstituirali delovno organizacijo. Očitno gre tu še vedno za določen odpor nekaterih struktur, da bi v teh organizacijah izvedli vsebinsko preobrazbo dosedanjih odnosov.

Pri dosedanjem konstituiranju in ugotavljanju pogojev za formiranje TOZD smo, predvsem v manjših delovnih organizacijah, iskali rešitve preveč samo znotraj le teh, premalo pa proučevali možnosti, da bi se več manjših delovnih organizacij preoblikovalo v TOZD in bi se potem konstituirale močnejše delovne organizacije.

Prav gotovo niso najbolje storili tudi tam, kjer so delavci formalno TOZD po popolnoma podjetniškem principu, saj imajo TOZD vse poslovne funkcije, administrativno-finančne in druge strokovne službe. S tako organiziranostjo so prenesene na nivo delovne organizacije le formalno nekatera opravila, ter ustanovljene delovne skupnosti z nekaj delavci, in tako formalno zadoščeni pogoji za konstituiranje delovne organizacije.

Tam pa, kjer so delovne organizacije s TOZD ustanovili zelo močne skupne službe ter nanje prenesli skoraj vse poslovne funkcije, je TOZD ostala le zgolj neposredna proizvodnja, obstaja velika možnost za hitro reproduciranje starih podjetniških odnosov pri odločanju o dohodku. Ponovno bi kazalo proučiti tudi organiziranost nekaterih OZD zlasti tistih, ki imajo v svojem sestavu zelo velike TOZD, kjer bi se lahko oblikovali novi ali pa tako majhne, da imajo komaj pogoje za organizacijsko enoto znotraj TOZD.

Za zaključek lahko ugotovimo, da nas v bodoče čaka še zahtevno, odgovorno in obširno delo pri nadaljnjem procesu združevanja dela in sredstev ter medsebojnega povezovanja organizacij združenega dela na osnovi dohodkovnih odnosov, za kar pa imamo dobro osnovo na pridobljenih izkušnjah ter uspešnih rezultatih dosedaj opravljenega dela.

Artur BOROJE